

Χριστιανισμός και "Τουρκοκύπριοι"

Κώστας Ζ. Γιαννός

Η πλειονότητα του καλούμενου "Τουρκοκυπριακού πληθυσμού" είναι Έλληνες, μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα, απόγονοι Ελλήνων, που εξαναγκάστηκαν να εξισλαμισθούν στην τραγική πορεία της κυπριακής ιστορίας. Με άλλα λόγια, το ονομαζόμενο "Τουρκοκυπριακό στοιχείο", προήλθε κατά κύριο λόγο, από το παιδομάζωμα και τους βίαιους εξισλαμισμούς της Τουρκοκρατίας. Οι λόγοι που ωθούσαν τον χριστιανικό πληθυσμό του νησιού στον εξισλαμισμό, ήταν η διάσωση της οικογένειας από τη δίψα του Τούρκου κατακτητή για αίμα, η εξασφάλιση της περιουσίας από την απληστία και την καταπίεση των Τούρκων, η αποφυγή της στρατολόγησης και η ελάφρυνση από τους δυσβάστακτους φόρους. Ο βίαιος εξισλαμισμός - ψευδομουσουλμανισμός και ταυτόχρονα κρυπτοχριστιανισμός - διατηρούσε σε μεγάλο βαθμό τα χριστιανικά ήθη, έθιμα και παραδόσεις. Αυτό, φαίνεται από γεγονότα και περιστατικά της ιστορίας της Κύπρου, χαρακτηριστικά δε αναφέρουμε τα παρακάτω:

- Ο περιηγητής Pietro Della Valle, αναφέρει ότι, στις 9.9.1625, παρακολουθώντας το πανηγύρι στο μοναστήρι της Αγίας Νάπας, πρόσεξε ότι, μεταξύ των χριστιανών υπήρχαν και κρυπτοχριστιανοί - ψευδομουσουλμάνοι, που παρακολουθούσαν τη θεία λειτουργία, έπαιζαν, χόρευαν, τραγουδούσαν, διασκεύαζαν και συμμετείχαν γενικά στη χριστιανική λατρεία.

- Ο περιηγητής Roscoe, γράφει στα 1738 ότι, οι κρυπτοχριστιανοί - ψευδομουσουλμάνοι, παντρευόντουσαν πολύ συχνά χριστιανές, διατηρούσαν τις νηστείες με τις γυ-

ναίκες τους και συμπαθούσαν τον χριστιανισμό.

- Στα 1858, μικρός αριθμός κρυπτοχριστιανών, δήλωσε με θάρρος, την επιθυμία του, να επιστρέψει στο χριστιανισμό, παρά τα εμπόδια, που έβαζαν οι Οθωμανοί ιθύνοντες της τότε εποχής και παρά τις δοκιμασίες που υφίσταντο, όσοι ασπάζονταν φανερά το χριστιανισμό.

- Στα 1879 ο πρόξενος της Ελλάδας Η. Βασιλειάδης έγραφε: "οι "μουσουλμάνοι", αριθμούμενοι περί τας 20.000 ψυχάς περίπου, θ' ασπασθώσι προϊόντος του χρόνου, τον χριστιανισμό".

- Στα 1879 η εφημερίδα "Νέον Κίτιον" έγραφε: "Εκ πολλών μερών της νήσου, αγγέλλεται υμίν, ότι δεν παρέρχεται εβδομάς, χωρίς να βαπτισθώσι δύο ή τρεις "μουσουλμανικά" οικογένειαι".

- Στα 1900-1929 σε τέσσερα χωριά της Ιεράς Μητρόπολης Πάφου (Αγία Βαρβάρα, Αναρίτα, Γεροσκήπου, Κρήτου Μαρότπου) οι ψευδομουσουλμάνοι, εξέφρασαν την επιθυμία, να γίνουν φανερά χριστιανοί και να βαπτιστούν. Πολλοί μάλιστα έκλαιγαν, αλλά τελικά αποπέμπονταν από τους δύσπιστους υπευθύνους, καθ' υπόδειξη της αγγλικής αποικιοκρατικής διοίκησης.

- Στη Λουρουτζίνα, όλοι οι "μουσουλμάνοι" που γεννήθηκαν μέχρι και το 1924 ήταν κρυφά βαπτισμένοι χριστιανοί. "Μουσουλμάνος" της Λουρουτζίνας αγόρασε καινούρια άμφια στον ιερέα του χωριού του, για να κάνει με αυτά τη θεία λειτουργία της Ανάστασης. Ακόμη, στη Λουρουτζίνα, οι "μουσουλμάνοι"

έψαλλαν με πάθος εκκλησιαστικούς ύμνους και τροπάρια, απάγγελαν τον Απόστολο και τα Ευαγγέλια. Οι γείτονες τους ήξεραν με τα ελληνικά τους ονόματα: Ιωσήφης, Μιχάλης, Αντρέας, Γιάννης κλπ αντί Γιούσουφ, Χαλίλ, Μεμμέτ, Γιασάρ κλπ.

- Στα 1931 ψευδομουσουλμάνοι - κρυπτοχριστιανοί από τα χωριά Κλαυδιά και Αγγλίσιδες, έρχονταν κρυφά τη νύκτα, για να φέρουν τάματα και προσφορές στο Σταυροβούνι και να παρακολουθήσουν τη νυχτερινή ακολουθία, που γινόταν αποκλειστικά γι' αυτούς. Εξομολογούνταν, κοινωνούσαν, βαφτίζονταν κρυφά, χωρίς να κρατούνται βέβαια πρακτικά, για τις βαπτίσεις, από φόβο.

- 16 μουσουλμανικά χωριά, είχαν μέχρι την τουρκική εισβολή, το όνομα κάποιου Αγίου. (Άγιος Γεώργιος, Άγιος Ιωάννης, Άγιος Νικόλαος, Άγιος Θωμάς, Άγιος Θεόδωρος, Άγιος Επιφάνειος, Άγιος Σωζόμενος, Άγιος Χαρίτων, Άγιος Ιάκωβος, Άγιος Αντρόνικος, Άγιος Ευστάθιος, Άγιος Συμεών κλπ).

- Οι ψευδομουσουλμάνοι - κρυπτοχριστιανοί της Κύπρου, συμμετείχαν κρυφά στη χριστιανική λατρεία και στα μυστήρια της Ορθοδοξίας. Κρυφά βαφτίζονταν, παντρεύονταν, εκκλησιάζονταν και μεταλάμβαναν. Τηρούσαν ακόμη κρυφά, όλες τις πολυάριθμες νηστείες των χριστιανών. Πολλές φορές, έδιναν χρήματα, για να τους ανάβουν οι Χριστιανοί, κεριά στην εκκλησία, κατά τις Κυριακές και τις γιορτές. Κι αν όλα αυτά, ήταν δύσκολο να γίνουν στην εκκλησία του χωριού τους, πήγαιναν σε μεγάλα μοναστήρια, σε ξωκκλήσια ή ακόμη και στις εκκλησίες των γειτονικών χωριών.

- Οι ψευδομουσουλμάνοι - κρυπτοχριστιανοί της Κύπρου, μετείχαν σε πολλά χριστιανικά ήθη και έθιμα. Κάπνιζαν με ελιά, έκαναν κέρβια ή αργυρά ομοιώματα - μέλη του

σώματος - προσφορά σε διάφορους Αγίους. Χρησιμοποιούσαν το αγίασμα. Όταν θα γεννούσαν οι γυναίκες τους, έδιναν χρήματα και άναβαν κεριά στην εκκλησία. Το Πάσχα οι χριστιανοί τους φίλευαν με φλαούνες. Στο χωριό Επισκοπή, είχαν πάνω από τα κρεβάτια τους, εικόνες της Παναγίας. Λευκαρίτης κρυπτοχριστιανός - ψευδομουσουλμάνος, σεβόταν ιδιαίτερα τον Απόστολο Ανδρέα, γιατί με το θαύμα του, ενώ ήταν τυφλός ανέβλεψε, την ημέρα δε της γιορτής του Αγίου, την τιμούσε, με αποχή από κάθε εργασία.

- Οι Γαληνοπορνίτες, συμμετείχαν σε δεήσεις για βροχή. Στην ερειπωμένη εκκλησία της Αγίας Άννας, στην άκρη του χωριού, ιερέας και "χότζας", ανέπεμπαν δεήσεις για να βρέξει, μπροστά στην εικόνα της Ελεούσας.

- Οι ψευδομουσουλμάνοι στην Κύπρο, πήγαιναν στους γάμους και στις βαπτίσεις των χριστιανών. Το 1943, στο γάμο του δασκάλου Πέτρου Παπαδόπουλου, στην Κώμη Κεπήρ, κουμπάρος ήταν ο "μουσουλμάνος" Ρεμζής, γραμματέας της Συνεργατικής του "μουσουλμανικού" χωριού Αγίου Ανδρονίκου.

- Το 1964, ο "μουσουλμάνος" κοινοτάρχης του Ιδαλίου, όταν εξαναγκάζονταν οι κάτοικοι του χωριού για βίαιη μετακίνηση, σε αμιγή "μουσουλμανικά" χωριά, είπε: "εάν επιμένουν να φύγουμε, εννά γινούμεν Έλληνες" γιατί είμαστε ούλλοι βαφτισμένοι. Εγώ είμαι Ανδρέας".

- Το 1967, ψευδομουσουλμάνοι χωριού της επαρχίας Αμμοχώστου, εξέφρασαν την επιθυμία να βαπτισθούν φανερά στην αρχή ένας μικρός αριθμός και στη συνέχεια, όλο το χωριό. Δυστυχώς, οι τότε αρμόδιοι, ανέβαλαν τη λήψη της σχετικής απόφασης, με αποτέλεσμα, να μην πραγματοποιηθεί η επιθυμία των ανθρώπων αυτών.

Τα θρησκευτικά αισθήματα του "μου-

σουλμανικού πληθυσμού" της Κύπρου, που κατά κανόνα ήταν και κρυπτοχριστιανικός πληθυσμός, ανησυχούσαν, κατά βάθος, την αγγλική αποικιοκρατική διοίκηση, παρόλον ότι οι Άγγλοι - αν και χριστιανοί - επιφανειακά, φρόντιζαν να εμφανίζονται ουδέτεροι. Έτσι η αγγλοκρατία, για να ανακόψει τη συμπάθεια των ψευδομουσουλμάνων - κρυπτοχριστιανών προς την ορθοδοξία, κτύπησε το 1879 τη χριστιανική πίστη, εξευτελίζοντας τον ιερό κλήρο, με συλλήψεις, κούρεμα, ατίμωση, χρηματικά πρόστιμα, φυλακίσεις και καταναγκαστικά έργα. Ακόμη υποκινούσε τους "χοτζάδες" της Κύπρου, να ξεχύνονται στα χωριά και να τρομοκρατούν τον ψευδομουσουλμανικό - κρυπτοχριστιανικό πληθυσμό του νησιού, που ήθελε να ξαναγίνει φανερά χριστιανικός πληθυσμός. Οι "χοτζάδες" αυτοί, το 1882, εκμεταλλεόμενοι την επανάσταση του Αραβή στην Αίγυπτο, απειλούσαν - υποκινούμενοι από την αγγλική διοίκηση - ότι μετά την Αίγυπτο, θα ξεσπούσε σφαγή του χριστιανικού πληθυσμού της Κύπρου. Παρά τις διαμαρτυρίες των Ελλήνων της Κύπρου, για τις ενέργειες αυτές των "χοτζάδων", η αγγλική αποικιοκρατική κυβέρνηση, θεωρούσε τις καταγγελίες "άνευ αντικειμένου". Συνέχεια, η σκανδαλιστική αγγλική πολιτική στην Κύπρο, προσπαθούσε φανερά, να δυναμώσει και να ενισχύσει το ψευδομουσουλμανικό στοιχείο της Κύπρου, για να το μετατρέψει σε γνήσια μουσουλμανικό και μετέπειτα να το αναβαθμίσει και να το μετονομάσει σε "τουρκοκυπριακό στοιχείο". Έφτασε στο σημείο, να αποκαλεί τους Έλληνες της Κύπρου, που μετείχαν στο Νομοθετικό Συμβούλιο ως "μη μουσουλμάνους" σε αντιδιαστολή προς τους "μουσουλμάνους" της Κύπρου και μετέπειτα, εφαρμόζοντας πιστά το ΔΙΑΙΡΕΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΥΕ, μετονόμασε τους "μη μουσουλμάνους" σε Ελληνοκύπριους και επί ίσοις όροις τους "μουσουλμάνους" σε "Τουρκοκύπριους", χωρίς αυτοί, να έχουν καμιά σχέση, με τους

...Τούρκους της Τουρκίας, αφού προήλθαν από ψευδομουσουλμάνους - κρυπτοχριστιανικούς προγόνους. Ο αναγνώστης των εφημερίδων, της εποχής της αγγλικής κατοχής της Κύπρου, θα μείνει κατάπληκτος από την εύνοια που παρείχε η αγγλική διοίκηση στην Κύπρο, προς το αναβαθμισμένο και μετονομασμένο από την ίδια "μουσουλμανικό" ή "τουρκοκυπριακό στοιχείο" της Κύπρου. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε την υποκίνηση που έγινε, έντεχνα, μέσω του αστυνόμου Ahmet Ombasi και του δασκάλου Radji Efenti, στις 24 Σεπτεμβρίου 1924 στη Λουρουτζίνα, για τη δολοφονία του ιερέα του χωριού Παπα-Χαράλαμπου Κυριάκου, ο οποίος προέτρεπε τους Λουρουτζιάτες να βαφτίζονται φανερά και να μην φοβούνται. Αν και οι δολοφόνοι - ανάπηροι αδελφοί του ίδιου χωριού Μουσταφά Μπαϊράμ και Γιουσούφ Μπαϊράμ - προτού απαγχονιστούν, ομολόγησαν και φώναζαν, ποιοι τους έδωσαν εντολή και τι τους υποσχέθηκαν για την πράξη τους αυτή, οι αγγλικές αρχές στην Κύπρο, που γνώριζαν τα πάντα για την υπόθεση αυτή, αγνόησαν την ομολογία τους και εξετέλεσαν την ποινή.

Από την παραπάνω ανάλυση, φαίνεται ξεκάθαρα, η συμπάθεια που είχε από την αγγλική αποικιοκρατική διοίκηση, το αναβαθμισμένο ψευδομουσουλμανικό στοιχείο της Κύπρου και από την ίδια μετονομασμένο σε "μουσουλμανικό" και αργότερα σε "τουρκοκυπριακό" στοιχείο, προς το χριστιανισμό και την ορθόδοξη πίστη. Όμως, αφ' ενός μεν η σκανδαλιστική προώθηση και αναβάθμιση του "στοιχείου" αυτού της Κύπρου, αντίθετα με τη φυσιολογική ροή των πραγμάτων, από τις αγγλικές αρχές της Κύπρου και αφ' ετέρου σοβαρά λάθη ή και παραλείψεις αρμοδίων παραγόντων της Κύπρου, πριν και μετά την ανεξαρτησία της, συνηγόρησαν ή και οδήγησαν, στη σημερινή τραγωδία, της μαρτυρικής μεγαλονήσου.